

Rudolf Rasch

Duizend brieven over muziek van, aan en rond
Constantijn Huygens

1685

Verwijzingen naar deze tekst graag op de volgende manier:
Rudolf Rasch, Duizend brieven over muziek van, aan en rond Constantijn Huygens: 1685
<https://huygens-muziekbrieven.sites.uu.nl/>
Voor opmerkingen, suggesties, aanvullingen en correcties: r.a.rasch@uu.nl
© Rudolf Rasch, Utrecht/Houten, 2018
23 augustus 2019

[DIEGO DUARTE (ANTWERPEN)]
AAN CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)
16 JULI 1685
7228B

Antwoord op een verloren gegane brieven van Huygens?

Samenvatting: Duarte meldt het overlijden van Isabelle Duarte. Zijn psalmcomposities zijn gereed, hij en De Haze hebben ze gecorrigeerd. Hij kan ze Huygens toesturen.

Primaire bron: Amsterdam, Gem. Arch., Hs. Arch. 334, nr. 682 (ongefolieerd): afschrift (autograaf).

Naam: Isabella Duarte, Johannes de Haze.

Titel: Psalmen (Duarte).

Glossarium: compositie (muziekstuk); psalm.

Transcriptie

Haghe.

Den 16 July 1685.

Aen de Heer Constantijn Huygens,.

Excusiering, lang hem niet en hij wel geschreven, en hem laeten weeten ons droefheijt van het subit overlyden, van onse liefste en laetste suster Isabelle Duarte, wiens ziele Godt hebbe in d'eewige ruste etc. Dat myne ~~sang~~ compositie op de psalmen naer de selve menichmal oversien en gecorrigeert syn, soo by my als Sr. de Haze, nu volkomentlyck gedaen syn, ende soo 't syn Edelh. gesontheit toelaet en daer toegenegen is, die te sien, kan licht overgesonden worden, etc.

Vertaling

[naar] Den Haag.

16 jui 1685.

Aan de heer Constantijn Huygens,

Verontschuldiging, omdat ik hem lange tijd niet heb geschreven en hij mij wel. Ik heb hem laten weten van het plotselingen overlijden van onse liefste en laetse zuster, Otsabelle Duarte, wier ziel God hebbe in eeuwig rust/ Ook dat mijn composities op de psalmen naar dezelfde menigmaal overizne en gecorrigeerd, zowel door my als door de heer [Joannes] de Haze, ze zijn nu gereed, en als uw gezondheid het toelaat en u daartie genegen bent, dan kunnen ze gemakkelijk worden gestuurd, enz.

[CHRISTIAAN HUYGENS] (DEN HAAG)
AAN [ZIJN BROER CONSTANTIJN HUYGENS JR. (DIEREN)]
23 AUGUSTUS 1685
7228A

Antwoord op Constantijn jr.'s brieven van 13 augustus 1685 (OC 9, nr. 2391, pp. 16-17) en 15 augustus (OC 9, nr. 2393, pp. 19-20).

Samenvatting: Christiaan Huygens schrijft over de omstandigheden van de familie Duarte. Diego Duarte wil volgens hem naar Nederland komen om zijn psalmmelodieën te laten drukken.

Door Constantijn Huygens jr. beantwoord op 24 augustus 1685 (OC 9, nr. 2395, pp. 22-23).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 45: brief (dubbelvel, 16x21 cm, abcd | -; autograaf).
— Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 36 I, fol. 64rv: later afschrift (Constantijn [V] Huygens).

Vroegere uitgave: OC 9, nr. 2394, pp. 20-22: volledig.

Namen: Beaumont; Becker; Blanchard; Case; Philips Doublet; Susanna Doublet; Diego Duarte; Gaspar Duarte; Anthonie van Dijck; Joannes de Haze; Johannes Hevelius; Robert Hooke; Johan Hudde; Saint-Martin.

Plaatsen: Amsterdam; Antwerpen; Frankrijk; Holland; Leiden.

Glossarium: air (lied); pseume (psalm).

Transcriptie

¹À La Haye, ce 23 Aoust 1685.

J'ay esté à Amsterdam et en suis de retour depuis dimanche au soir, mais j'ay fait ce voiage pour rien, parce que Monsieur Hudde estoit absent, de sorte que je dois y retourner si tost qu'il me donnera avis de son retour. Un vent comme il fait présentement seroit excellente pour faire l'épreuve des horloges. Cette affaire ²m'a empesché d'entreprendre le travail de nostre forme, quoyqu'il ne doive pas estre bien grand, et que je m'en vay après disner essayer d'aplatir la pierre de taille sur la grande plaque de fer, afin qu'elle ne prenne pas dans le milieu, seulement quand on la met sur la forme de cuivre, comme je vous ay mandé qu'elle faisoit. Il ne sera pas besoin d'employer des limes, et je ne me suis pas souvenu aussi d'en acheter à Amsterdam. Je croy au reste qu'elles auroient assez d'épaisseur pour s'attacher au ciment, et qu'il ne seroit pas nécessaire de faire tailler des morceaux d'acier comme vous proposez, qui cousteroient bien d'avantage. Une autre manière seroit d'avoir de l'acier cassé par morceaux environ de la grandeur de l'émérile dont nous nous servons, et l'on s'en pourroit servir mesme | b | dans les petites formes. Je verray de quelle manière la machine à polir se pourra réformer le plus commodement. On pourroit, en laissant la table comme elle est, avancer seulement la planche où la machine est attachée, mais j'ay peur qu'elle ne tremble pour n'estre appuyée ³qu'au bout que par le seul baston que vous sçavez. Je verray si on y peut mettre d'autres appuis.

Voicy vostre verre convexe que je viens d'envoyer quérir; il est bien net de points et bulles, mais il y a quelques petites rayes du travail, qui pourtant ne se pourront pas remarquer, comme je croy, quand il sera au microscope.

J'ay cherché avec Monsieur Case à Amsterdam ce faiseur de lunettes dont vous parlez, mais un de ce mestier à qui nous en demandâmes des nouvelles, et qui n'est qu'un pauvre *brodder* et pourtant l'unique dans la ville, nous dit qu'il n'en sçavoit aucun | 64v | autre. Ce sera peut-estre à Leyden que vous aurez ouy dire qu'il y en a un qui montre ce qu'il en sçait aux estudiants. Je vous ay acheté des sponges dans une boutique *op 't Water*, à 13 sous l'once, il y en a 8, | c | mais fort grandes qu'on peut couper en 3 ou 4; elles pèsent ensemble 13 onces, de sorte qu'il y en a pour 8 £ 9 s. Il y en avoit une sorte de fort grossières, dont je n'ay point voulu prendre.

1. CH 36: datum onderaan; opschrift: <Au mesme>.

2. CH 36, OC: <m'empesche>.

3. CH 36, OC: <au>.

Je feray racommoder le *snijpasser* comme vous souhaitez.

Blanchard m'a seulement dit qu'il n'avoit point conclu de marché avec vous parce que vous demandiez trop.

Le livre d'Hevelius contient seulement quelques observations d'étoiles et d'éclipses, mais il a esté fait principalement pour maltraiter Monsieur Hooke, dont il ne sçauroit digérer l'impertinente critique, et répète 20 fois une mesme chose, en le défiant tousjours de faire voir par ses observations qu'avec un instrument *unius spithamæ*, ajusté avec des lunettes d'approche, il ira à une précision 40 et 60 fois plus grande que Hevelius avec ses grands sextans et quarts de cercle, dont Hooke s'estoit vanté.

⁴Je crois avoir respondu à tous les articles de 3 de vos lettres. Mon père est parti ⁵dès lundi pour les nopces de la cousine Becker, qui espouse le *Major* Beaumont. ⁶L'on m'y vouloit retenir aussi, mais je n'en ay point d'envie.

Le frère de Saint-Annelant avec ma sœur | d | ont esté à Anvers, où ils ont trouvé *Don* Gaspar Duarte décédé depuis peu de jours, de sorte que le bon *Don* Diegue reste tout seul. *Ommes composuit*. Il a un bon amy logé chez luy, avec qui il se console en beuvant *een glaeske*, ce que l'on pouvoit ⁷appercevoir sans qu'il le dise. Il venoit d'acheter un fort beau tableau d'un crucifix de Van Dyck. Il veut faire imprimer ses airs des Pseumes et je croy qu'il viendra pour cela en Hollande.

⁸L'on dit que Madame de Buat a quelque mariage en teste et que c'est là le motif de sa conversion. Madame de Saint-Martin laisse son mari en France et s'en vient seule.

Vertaling

Den Haag, 23 augustus 1685.

Ik ben in Amsterdam geweest en sinds zondagavond [19 augustus] daarvan terug, maar ik heb deze reis voor niets gemaakt omdat de heer [Johan] Hudde afwezig was, zodat ik er weer heen moet zodra hij mij over zijn terugkeer zal hebben bericht. De wind die er nu staat zou zeer geschikt zijn voor de proeven met de klokken. Deze zaak verhindert mij het werk te doen voor onze mal, hoewel deze niet zeer groot hoeft te zijn, en na het eten ga ik proberen het brok natuursteen te slijpen op de grote ijzeren plaat, zodat deze zich niet steeds naar het midden beweegt, wanneer deze alleen maar op de koperen mal wordt geplaatst, zoals ik u heb verteld dat het geval was. Het zal niet nodig zijn om te vijlen, en ik heb ook vergeten die in Amsterdam te kopen. Ik denk verder dat [de brokken natuursteen] dik genoeg zullen zijn om zich aan het cement te hechten, en dat het niet nodig zal zijn stukken van staal op maat te laten maken, zoals u voorstelt, hetgeen veel duurder zou zijn. Een andere manier zou zijn om staal in stukken te laten breken van ongeveer de grootte van de polijststeen waarvan wij gebruik maken, en men zou zich daarvan zelfs bij de kleine vormen kunnen bedienen. Ik zal eens kijken in hoeverre de polijstmachine het handigst kan worden gewijzigd. Men zou, terwijl men de tafel laat zoals die is, slechts de plank waarop de machine is bevestigd vooruit kunnen schuiven, maar ik vrees dat die dan gaat trillen aangezien die slechts aan het uiteinde met een enkele knop is vastgemaakt, zoals u weet. Ik zal zien of er andere bevestigingspunten kunnen worden aangebracht.

Hierbij uw bolle glas dat ik zojuist heb laten halen; het is tamelijk gaaf in de punten en goed geblazen, maar er zijn wat kleine krasjes van het werk op, die overigens, naar ik vermoed, niet gezien zullen kunnen worden wanneer het op de microscoop is aangebracht.

Ik heb met de heer Case in Amsterdam de lenzenmaker gezocht waarvan u spreekt, maar iemand met dat beroep, aan wie wij inlichtingen vroegen, en die [zelf] niets dan een arme broddelaar is, en tegelijk de enige in de stad, zei dat hij geen enkele andere kende. Misschien is het in Leiden, dat u hebt horen zeggen dat ze een iemand hebben, die wat hij ervan weet aan de studenten uiteenzet. Ik heb voor u in een winkeltje op 't water

4. CH 36: <Je crois avoir ... vos lettres.> ontbreekt.

5. CH 36: <dès> ontbreekt.

6. CH 36: <On>.

7. CH 36: <s'appercevoir>.

8. CH 36: <L'on dit que ... s'en vient seule.> ontbreekt.

sponsen gekocht, voor 13 stuiver het ons; het zijn er acht, maar zeer grote die men in 3 of 4 stukken kan knippen, te samen 13 ons wegend, zodat er [spons] is ter waarde van 8 pond en 9 stuivers. Er was ook nog een zeer grove soort, waarvan ik niet wilde nemen.

Ik zal de snijpasser aan uw wensen aanpassen.

Blanchard heeft mij slechts gezegd dat hij met u geen koop heeft gesloten omdat u teveel zou hebben gevraagd.

Het ⁹boek van [Johannes] Hevelius bevat slechts observaties inzake sterren en verduisteringen, maar is in de eerste plaats geschreven om de heer [Robert] Hooke aan te vallen, wiens onbeschaamde kritiek hij niet kan verwerken, en hij herhaalt twintig maal eenzelfde punt, wanneer hij hem steeds uitdaagt door zijn waarnemingen te tonen dat met een instrument ¹van één ¹⁰span,¹ aangepast met vergrotende lenzen, hij een 40 tot 60 keer grotere precisie zal krijgen dan Hevelius met zijn grote sextanten en kwartcirkels, waarop Hooke zich heeft beroemd.

Ik geloof dat ik op alle punten van uw drie ¹¹brieven heb geantwoord. Vader is maandag vertrokken naar de bruiloft van nichtje Becker, die trouwt met ¹majoor¹ Beaumont. Men wilde mij daar ook bij hebben maar ik had er geen zin in. Mijn zwager [Philips Doublet, heer van] Sint-Annaland en mijn zuster [Susanna] zijn in Antwerpen geweest, waar zij vernamen dat ¹de heer¹ Gaspar Duarte enkele dagen tevoren overleden was, zodat de goede ¹heer¹ Diego Duarte alleen achterblijft. ¹Hij heeft ze allemaal ten grave gedragen.¹ Bij hem logeert een goede vriend [Joannes de Haze ?] met wie hij als troost ¹een glaasje¹ drinkt, hetgeen men hem, zonder dat hij het zegt, aan kan zien. Hij heeft kortelings een fraai schilderij gekocht, een crucifix van [Anthonie] Van Dyck. Hij wil zijn psalmmelodieën laten drukken, en ik meen dat hij daarvoor naar Nederland zal komen.

Men zegt dat mevrouw [Maria Elisabeth Musch, vrouwe van Buat] een of ander huwelijk in haar hoofd heeft, en dat dat het motief is voor haar bekering. Mevrouw Saint-Martin laat haar man achter in Frankrijk en komt alleen.

9. Johannes Hevelius, <<<

10. Een span als lengtemaat is ongeveer 20 cm.

11. Constantijn Huygens jr. aan zijn broer Christiaan, begin augustus 1685, 13 augustus 1685 en 15 augustus.
